

надзейная. Аднак поўнае адмаўленне ад дзяржаўнага фінансавання несагчыма ў сілу значнасці гэтай сферы для ўсяго грамадства. Па-другое, разбурэнне камандна-адміністрацыйнай сістэмы кіравання, якая паралізвала адпаведныя формы і віды культурнай дзейнасці, можа выклікаць працяглы заняпад нацыянальнай культуры, калі не будуць створаны новы механізм арганізацыі і кіравання гэтай сферай, які дазволіць ёй знайсці сваё месца ў рынку.

У гэтым становішчы роля вышэйшых навучальных устаноў культуры і мастацтва заключаецца ў падрыхтоўцы такіх кваліфікаваных спецыялістаў, якія б валодалі ведамі і спецыфікай канкрэтнай сферы дзейнасці і разам з тым агульнымі ведамі ў сферы прадпрыемальніцтва, маркетынгу, менеджменту. Сувесны вопыт пацвердзіў найбольшую эфектыўнасць дзейнасці менавіта такіх спецыялістаў.

Падрыхтоўка названых спецыялістаў у беларускім універсітэце культуры можа ажыццяўляцца па двух напрамках.

1.3 мэтай павышэння ўзроўню канкурэнтаздольнасці спецыялістаў паглыбіць прафесійнае майстэрства кожнага з іх, дзеля чаго канцэнтраваны ўвагу толькі на тых спецыяльнасцях, якіх няма ў іншых ВНУ.

2. На падставе існуючай структуры спецыяльнасцей заснаваць падрыхтоўку кадраў, якія валодаюць сучаснымі ведамі кіравання ў сферы культуры. Гэты напрамак бачыцца як прыярытэты для Беларускага універсітэта культуры па шэрагу абставін. Па-першае, ні адна з ВНУ культуры і мастацтва ў Беларусі не рыхтуе гэтых спецыялістаў. Па-другое, інстытут культуры рыхтаваў спецыялістаў той жа накіраванасці, але з улікам спецыфікі камандна-адміністрацыйнай сістэмы, таму гэты напрамак з'явіўся б найбольш арганічнай і перспектыўнай формай пераходу да працы ў рынковых умовах. Па-трэцяе, такі выбар дазволіць Беларускаму універсітэту культуры зрабіцца канкурэнтаздольнай ВНУ ў падрыхтоўцы спецыялістаў, якія змогуць рэалізаваць набытыя веды ў рынковых умовах. Гэта значна ўмацуе і палічыць статус дыплама выпускніка Беларускага універсітэта культуры.

Лапіна С.В.,
канд.філас.наук.
дацэнт

РОЛЯ САЦЫЯЛАГІЧНАЙ АДУКАЦЫІ Ў ПАДРЫХОЎЦЫ СУЧАСНАГА СПЕЦЫЯЛІСТА

Гаворка аб узаемаадносінах розных навуковых дысцыплін у галіне вышэйшай адукацыі часцей за ўсё абавіраецца на простую ісціну: адукаваны спецыяліст павінен ведаць ўсё аб адным і патроху аб ўсім. Але ж трэба адзначыць, што гэта характэрна ў значнай ступені для мінулага часу, калі сапраўды магчыма было шляхам адукацыі набыць даволі дасканалыя веды ў нейкай асобнай галіне навукі.

Яшчэ ў сярэдзіне сучаснага стагоддзя навуковая інфармацыя ўзнаўлялася не надта хутка. Спецыялісту дастаткова было разы два за перыяд яго актыўнай прафесійнай дзейнасці павысіць сваю кваліфікацыю. Зараз навуковыя веды падвойваюцца за 1,5-2 гады. Таму навукоўцы, выкладчыкі, якія працуюць над удасканаленнем навучальнага працэсу, на працягу апошніх дзесяцігоддзяў не перастаюць даказваць, што школа, а тым больш вышэйшая, павінна вучыць вучыцца. На вялікі жаль, гэтыя доказы не заўсёды знаходзяць водгук у практыцы выхавання сучасных спецыялістаў.

Гэтае становішча можна тлумачыць па-рознаму, але ж нельга не заўважыць адначасова, што сістэма адукацыі марудна, але перабудоўваецца. Яна шукае патрэбныя стасункі, якія б дапамаглі ўзнавіць увесь навучальны працэс, зрабіўшы яго адпаведным сучаснай навуковай практыцы.

Для сучаснай жа навукі характэрна разбурэнне перагародак паміж асобнымі дысцыплінамі, што адметным чынам павінна адбывацца і на ўзаемаадносінах выкладаемых прадметаў. Аналізуючы асаблівасці сучаснай навукі цалкам, трэба адзначыць, што яна перайшла да вывучэння такіх сістэмных аб'ектаў, у складанай арганізацыі якіх абавязкова прысутнічае чалавечы, актыўны кампанент. Яго дзейнасць таксама, як і сучасная пазнавальная дзейнасць навукоўца, ажыццяўляецца ў складанай сістэме грамадскіх сувязей. Іх вывучэнне - гэта асаблівы прадмет сацыялогіі, навукі аб механізмах станаўлення, дзеяння і развіцця ўзаемаадносін.

якія уваходзяць у гэтыя суполкі і увасабляюць іх сутнасць у сваёй асабістай дзейнасці.

Такім чынам, сацыялагічныя аспекты ператвараюцца ў важнейшыя напрамкі навукова-даследчай дзейнасці. Сістэма адукацыі, якая жадае адпавядаць сучасным патрабаванням, павінна ўлічваць гэтае становішча. Дзеля гэтага патрэбна спецыяльная сацыялагічная падрыхтоўка, якая дазваляе на ўзроўні сучасных стандартаў узнаўляць веды.

Выкладанне сацыялогіі ў гэтых варунках бачыцца таксама не як засвойванне асобных поглядаў, магчыма, вельмі значных на сённяшні дзень ці вельмі арыгінальных, але характэрных для асабістых поглядаў іх заснавальнікаў. Сацыялагічная адукацыя павінна быць накіравана на засвойванне асноў сацыялагічнага пазнання, даследавання і, такім чынам, уключаць навучэнца ў сучасны навукова-даследчы працэс, рабіць яго актыўным удзельнікам узнаўлення навуковых ведаў.

У гэтым сэнсе выкладанне сацыялогіі, уключаючы і такі яе важкі раздзел, як метадалогія і метадыка сацыялагічных даследаванняў, успрымаецца як вельмі неабходны аспект адукацыі, тым болей студэнтаў універсітэта культуры.

Культура - гэта сістэма розных стасункаў рэалізацыі чалавечай жыццяздзейнасці, якая уваасабляецца ў матэрыяльных і духоўных каштоўнасцях. Навукі аб культуры вывучаюць гэты складаназлучаны феномен з розных бакоў. Але ж сацыялогія, якая таксама вывучае гэтую жыццяздзейнасць людзей, што ўваходзяць у розныя грамадскія суполкі, дае магчымасць увасабляць культуру як цаласны арганізм у дынаміцы яго узроўняў і асобных часцін.

Рак А.У.,
канд.эканам.наук,
дацэнт

ПРАФЕСІЯНАЛІЗМ ВЫКЛАДЧЫКА УНІВЕРСІТЭТА І ВЫКАРЫСТАННЕ ІНАВАЦЫЙНЫХ ФОРМ НАВУЧАННЯ

На працягу многіх год і па сённяшні дзень уся сістэма адукацыі, у тым ліку і вышэйшая, адчувае на сабе вынікі астаткавага прынцыпу

выпук прафесійнай неадаптыўнасці рэальна-катэгорый работнікаў (ад рабочых да кіраўнікоў), адсутнасці ў іх эканамічных ведаў і вопыту рыначнага гаспадарання.

Адаптацыя галіны культуры да ўмоў рыначнай эканомікі таксама не з'яўляецца лёгкай. Не набыты пакуль што значны вопыт працы ў новых умовах, захоўваецца кансерватыўнасць мыслення кіруючых кадраў сферы культуры. У складанай сутнаскай сітуацыі патрэбны кардынальныя змены ў сістэме эканамічнай адукацыі спецыялістаў розных галін гаспадаркі, энергійнае разгортванне эканамічнага ўсенавуча. Гэта патрабаванне ў поўнай меры трэба аднесці і да падрыхтоўкі спецыялістаў у галіне культуры.

Адным з важных напрамкаў перабудовы вучэбнага працэсу па курсу эканамічнай тэорыі і эканомікі культуры з'яўляецца выкарыстанне інавацыйных форм навучання. Пры іх укараненні неабходна асэнсавать вопыт замежных краін, беручы ўсё рацыянальнае і разумнае. Так, у амерыканскай сістэме адукацыі на семінарскіх занятках шырока выкарыстоўваюцца дзелавыя і ролевыя гульні, групавыя формы працы студэнтаў, а таксама адпрацаваная і высокааўтаматызаваная сістэма кантролю ведаў і тэстыравання студэнтаў.

Скарыстанне дзелавой гульні ў вучэбным працэсе дазваляе імітаваць існуючыя эканамічныя адносіны, рашаць практычныя задачы. Вядома, што адной з самых каштоўных якасцей практычна а работніка з'яўляецца вопыт, які ў звычайных умовах набываецца гадамі. Дзелавыя гульні дазваляюць набываць яго значна хутчэй. Яны маюць мноства варыянтаў іх правядзення. Адной з тых, што ўжываюцца пры вывучэнні курса эканамічнай тэорыі і эканомікі культуры, з'яўляецца дзелавая гульня пад назвай "Ролевы семінар".

Пры арганізацыі "Ролевага семінару" дикладна акрэсліваюцца функцыі кожнага ўдзельніка гульні, шэраг яго абавязкаў і праў, а таксама нормы паводзін удзельнікаў. Склад ролюў мяняецца ад заняткаў да заняткаў у залежнасці ад тэмы. Такая мабільнасць дазваляе кожнаму студэнту выпрабаваць сябе ў розных ролях, што забяспечвае шырокі дыяпазон гульні. Як паказаў вопыт работы са студэнтамі, такі семінар у параўнанні з апытальна-адказным метадам звычайна актывізуе вучэбны працэс, далучае да працы практычна ўсю групу.